

ĐỂ NÂNG CAO THÊM MỘT BƯỚC CHẤT LƯỢNG CỦA
CÔNG TÁC XÉT XỬ KỶ LUẬT TRONG ĐẢNG

NĂM VỮNG MỘT SỐ YÊU CẦU

TRONG MỖI VỤ KỶ LUẬT

Hà Thị Quế

Như chúng ta đều biết, mục đích của việc thi hành kỷ luật trong Đảng là nhằm giáo dục đảng viên, làm cho mỗi đảng viên không ngừng nâng cao lập trường tư tưởng, rèn luyện ý chí phấn đấu cách mạng, nâng cao tinh thần trách nhiệm, ý thức tổ chức, tinh thần chấp hành nghiêm chỉnh chỉ thị, nghị quyết của Đảng, tự giác giữ gìn và tuân theo kỷ luật của Đảng. Vì thế, trong việc xét xử kỷ luật đối với đảng viên phạm sai lầm, điều quan trọng trước hết là phải nắm vững phương hướng, phương châm và nguyên tắc thi hành kỷ luật của Đảng. Tuy nhiên, để bảo đảm xét xử kỷ luật được đúng đắn, có tác dụng tích cực trong việc giáo dục đối với người có lỗi cũng như đối với những người chung quanh, kinh nghiệm công tác thời gian qua của chúng ta đã chỉ rõ: trong mỗi vụ kỷ luật còn cần phải thực hiện tốt một số yêu cầu cụ thể sau đây:

- Chi bộ nhất trí,
- Cơ quan xét xử hài lòng,
- Đương sự tiếp thu
- Quân chúng đồng tình.

Những năm gần đây, chúng ta đã có tiến bộ về các mặt này, tuy nhiên ở nhiều nơi vẫn còn nhiều thiếu sót và lệch lạc, cần phải chú ý khắc phục. Dưới đây, chúng tôi lần lượt nói qua từng yêu cầu một, mong được các đồng chí ở các ngành và các địa phương tham gia ý kiến.

I - Chi bộ nhất trí

Chi bộ là nơi quản lý đảng viên, nơi người đảng viên phạm lỗi sinh hoạt đảng và công tác, do đó hiểu biết nhiều nhất về người đảng viên đó.

Chi bộ thông thường cũng là nơi phát hiện sai lầm và theo dõi, giúp đỡ người đảng viên bị thi hành kỷ luật sửa chữa sai lầm của mình. Tác dụng giáo dục chung của một vụ kỷ luật chủ yếu và trước hết là nhằm vào chi bộ trực tiếp xảy ra vụ kỷ luật đó. Cho nên vấn đề "chi bộ nhất trí" phải được coi là việc quan trọng thường xuyên trong bất cứ một vụ kỷ luật nào, về xử lý cũng như về xét thư khiếu nại. Trên thực tế, những vụ kỷ luật không dựa vào ý kiến chi bộ, không thực hiện được "chi bộ nhất trí" thường đưa đến hậu quả không tốt như gây tiêu cực, bất mãn cho đương sự, gây ra mất đoàn kết giữa các đảng viên và giữa tổ chức cơ sở đảng với cơ quan xét xử cấp trên, do đó có rất ít tác dụng tích cực.

Trong một số vụ kỷ luật, chi bộ không nhất trí phần nhiều là do cách làm thiếu chính xác, đầy đủ. Vì vậy, không kể trường hợp nào, cơ quan xét xử cần phải dựa vào chi bộ để xác minh sự việc cho xác thực, và làm cho chi bộ nắm vững phương hướng, phương châm, nguyên tắc thi hành kỷ luật, trên cơ sở đó nhất trí về hình thức kỷ luật áp dụng đối với đương sự.

Thời gian gần đây, nhiều nơi đã chú trọng đến yêu cầu này, nhờ vậy đã đem lại nhiều kết quả tốt. Ngay cả trong những trường hợp khó khăn, một số nơi vẫn kiên trì tranh thủ sự nhất trí của chi bộ. Tuy nhiên, tình trạng xử lý không dựa vào ý kiến chi bộ, không tôn trọng ý kiến chi bộ hoặc không làm cho chi bộ thông suốt trước khi quyết định, thậm chí không đưa ra chi bộ thảo luận, vẫn còn xảy ra không ít. Thiếu sót này cần được chấm dứt.

2 - Cơ quan xét xử hài lòng

Cơ quan xét xử là đại diện cho Đảng, được Đảng giao quyền thi hành kỷ luật đối với đảng viên phạm sai lầm. Do yêu cầu của nhiệm vụ, Đảng đòi hỏi các cơ quan xét xử phải là những người nắm vững đường lối, nguyên tắc và có kinh nghiệm về xây dựng Đảng, nắm vững điều lệ và có kinh nghiệm về công tác xét xử kỷ luật Đảng. Khi quyết định một án kỷ

luật, cơ quan xét xử phải thể hiện đúng mức thái độ của Đảng đối với sai lầm của đảng viên. Đó cũng là yêu cầu của người đảng viên phạm lỗi đối với cơ quan xét xử. Vì vậy quyết định của cơ quan xét xử là rất quan trọng. Vấn đề "cơ quan xét xử hài lòng" giữ vị trí cơ bản trong một vụ xét xử kỷ luật.

Để làm tốt yêu cầu này, cơ quan xét xử cần nắm vững phương hướng, phương châm thi hành kỷ luật của Đảng, cần luôn luôn nêu cao ý thức trách nhiệm, tính tổ chức và kỹ thuật, và thể hiện đầy đủ tình thương yêu của Đảng đối với đảng viên, mặt khác cần có tác phong tốt, khách quan, thực sự cầu thị, đi sâu đi sát, nhận xét toàn diện, v.v...

Điều lệ Đảng quy định rõ những tổ chức có thẩm quyền thi hành kỷ luật. Nhưng để thực hiện thẩm quyền đó, tùy theo từng hình thức kỷ luật đối với đảng viên, trong việc xét xử cần phân biệt cơ quan đề nghị, cơ quan quyết định và cơ quan chuẩn y; trong việc xét thư khiếu nại cần phân biệt cơ quan đã thi hành kỷ luật và cơ quan xét khiếu nại. Do đó, vấn đề thực tế đặt ra là: gặp trường hợp có nhiều cơ quan xét xử, thì cơ quan nào giữ cương vị quyết định, hay nói đúng hơn, giữ cương vị chủ yếu trong vấn đề "cơ quan xét xử hài lòng". Chúng ta luôn luôn mong muốn có sự nhất trí giữa các cơ quan xét xử cấp trên và cấp dưới. Đó là điều tốt nhất, phải phấn đấu thực hiện. Nhưng gặp trường hợp vì nguyên nhân nào đó mà chưa có sự nhất trí với nhau, thì mỗi cơ quan cần xem lại công việc của mình, nghiên cứu kỹ những chỗ bất đồng và tiếp tục xác minh, cùng nhau bàn bạc để đi đến nhất trí. Đối với các vụ khó khăn phức tạp không thể nhất trí ngay được, thì cần đi từ chỗ nhất trí từng bước đến nhất trí toàn bộ; về diễn biến sự việc, về bản chất và tác hại của sự việc, và trách nhiệm của người phạm lỗi,... cuối cùng về mức độ xử trí.

Tuy nhiên, nếu sau khi đã kiên trì làm đầy đủ mọi biện pháp cần thiết mà vẫn chưa thể nhất trí được, thời gian cũng không cho phép trì hoãn nữa, thì cần giải quyết vấn đề theo nguyên tắc tập trung dân chủ: cấp

dưới phục tùng cấp trên, cơ quan giúp việc phục tùng cấp uỷ. Cụ thể là: trong việc thi hành kỷ luật, cơ quan đề nghị phục tùng cơ quan quyết định, cơ quan quyết định phục tùng cơ quan chuẩn y; trong việc xét khiếu nại, cơ quan đã thi hành kỷ luật phục tùng cơ quan xét khiếu nại. Nói cách khác, quyền "hài lòng" trong trường hợp này phải dành cho cơ quan xét xử có thẩm quyền cao nhất.

Chúng ta cần nhận rõ rằng cấp trên cũng như cấp dưới, đều có trách nhiệm chung trong việc bảo đảm sự nhất trí trên cơ sở đường lối, chính sách và nguyên tắc của Đảng. Cấp trên nếu vì chủ quan mà đi đến mệnh lệnh, độc đoán, thiếu dân chủ với cấp dưới là phạm sai lầm về nguyên tắc tổ chức và đường lối quần chúng trong công tác xét xử; nếu thành kiến cho cấp dưới xử lý khắt khe rồi "cả nghe" đương sự mà sửa án tràn lan là thiếu thận trọng, không thực sự cầu thị; nếu ngại cấp dưới phản ứng mà không kiên quyết bảo vệ phương châm, nguyên tắc rồi y án một cách miễn cưỡng là tiêu cực, hữu khuynh.

Cấp dưới nếu vì bản vị cục bộ, sĩ diện mà gây khó khăn cho việc chấp hành nghị quyết của cấp trên là phạm sai lầm về ý thức trách nhiệm và ý thức tổ chức; nếu đã thấy mình xử lý không đúng mà còn đặt vấn đề bảo vệ "uy tín" cho địa phương, cho cơ quan mình một cách máy móc rồi ngại sửa, thậm chí cự tuyệt không muốn sửa, là bảo thủ, xa rời chân lý, vi phạm nguyên tắc; nếu cho cấp trên ở xa, không thông cảm với hoàn cảnh địa phương, rồi vin vào cái gọi là "hài lòng" để thay thế việc vận dụng phương hướng, phương châm thi hành kỷ luật của Đảng bằng cách tính theo công thức "trung bình cộng", là rơi vào chủ nghĩa dung hoà, trái với phương châm chính sách của Đảng.

3 - Đương sự tiếp thụ

Kỷ luật của Đảng là kỷ luật sắt, đồng thời là kỷ luật tự giác. Nếu người phạm lỗi nhận thức được sai lầm, thông suốt với hình thức kỷ luật thì sẽ yên tâm, cố gắng tu dưỡng để vươn lên. Ngược lại, nếu còn thắc mắc, chưa thông thì dễ sinh tiêu cực, chán nản hoặc bất mãn, không kiên quyết sửa chữa sai lầm, thậm chí cá biệt có người lúc "tay trót nhúng chàm" càng dễ đi đến sa ngã thêm. Cho nên vấn đề "đương sự tiếp thụ" có tác động trực tiếp đến kết quả một vụ kỷ luật.

Thời gian vừa qua, thư khiếu nại về kỷ luật gửi đến các cấp ủy và ủy ban kiểm tra khá nhiều. Sau khi xét kỹ, điều tra xác minh lại sự việc thì thấy phần lớn các vụ án kỷ luật đã xử lý là đúng. Nhưng do đương sự chưa thông, nên cứ khiếu nại, có người khi đi khiếu nại nhiều lần. Điều này chứng tỏ đối với yêu cầu “đương sự tiếp thụ” một số nơi chưa chú ý làm, hoặc làm chưa đầy đủ, chưa tốt.

Điều 56 của Điều lệ Đảng quy định “trừ trường hợp đặc biệt, còn thì cần triệu tập người vi phạm kỷ luật đến để trực tiếp trình bày ý kiến. Sau khi hình thức kỷ luật đã được chính thức quyết định hoặc chuẩn y, cần giải thích cho người bị kỷ luật hiểu rõ lý do”. Đây là vấn đề thuộc về nguyên tắc nhằm bảo đảm quyền dân chủ của người đảng viên, nhằm giữ vững tính nghiêm túc, thận trọng và đề cao ý nghĩa giáo dục của việc thi hành kỷ luật trong Đảng. Đó là sự quan tâm của Đảng đối với việc làm cho “đương sự tiếp thụ” kỷ luật.

Trong thực tế người vi phạm kỷ luật thường có nhiều suy nghĩ phức tạp về cá nhân. Đối với sai lầm, nhiều khi không thấy hết tính chất và tác hại, hoặc đổ cho hoàn cảnh khách quan, cho cấp trên hoặc cấp dưới, cho những người chung quanh mà không thấy hết trách nhiệm của bản thân mình. Cho nên vấn đề làm cho "đương sự tiếp thụ" không phải dễ dàng, mà thường gặp nhiều khó khăn. Điều này đòi hỏi các cơ quan có trách nhiệm, trước khi thi hành kỷ luật đảng viên, cần hết sức chú ý làm công tác tư tưởng một cách sâu sắc và tỉ mỉ; cần nhẫn nại, kiên trì thuyết phục, đồng thời đấu tranh đúng mức, phân tích rõ tính chất sai lầm, mức độ và tác hại của sai lầm, làm rõ nguồn gốc sai lầm, vạch rõ đâu là do hoàn cảnh khách quan, đâu là do trách nhiệm chủ quan, và nêu lên phương pháp sửa chữa. Phải thể hiện tình thương yêu đồng chí một cách thiết tha, trên tinh thần trị bệnh cứu người, răn trước ngừa sau, phải lắng nghe đầy đủ ý kiến trình bày của đương sự, hết sức tránh mọi thái độ lãnh đạm, hắt hủi, chẳng những làm tổn thương đến tình đồng chí, không giúp cho đồng chí phạm sai lầm sửa chữa, mà còn làm cho đồng chí đó dễ sinh bi quan, tiêu cực, không nhìn thấy phương hướng tiến lên.

Tuy nhiên, những đảng viên phạm sai lầm đến mức phải thi hành kỷ luật ít nhiều đều có gây tác hại cho Đảng, ít nhiều vi phạm đến lợi ích cách mạng. Đảng thi hành kỷ luật là nhằm bảo vệ lợi ích cách mạng, đồng thời cũng là bảo vệ lợi ích của người đảng viên ấy, tránh phạm sai lầm thêm. Vì thế cần làm cho người phạm lỗi có thái độ nghiêm túc trước sai lầm của mình, nhận thức đầy đủ sai lầm và quyết tâm sửa chữa tốt.

Xuất phát từ sự phân tích và thái độ trên, chúng ta cần hết sức coi trọng vấn đề "đương sự tiếp thụ", làm đầy đủ mọi việc cần làm để giáo dục, đấu tranh, thuyết phục người phạm lỗi, làm cho người đó tự mình tiếp thụ kỷ luật của Đảng, mà tích cực sửa chữa. Nhưng sau khi có chứng lý đầy đủ, cần nhắc kỹ càng và làm công tác tư tưởng đến nơi đến chốn mà gặp phải những người, do tư tưởng cá nhân chủ nghĩa quá nặng, cố tình khước từ sự giáo dục của Đảng, không chịu nhận lỗi đúng mức, thì cơ quan xét xử vẫn kiên quyết thi hành kỷ luật đối với họ.

Thời gian qua, nhiều nơi đã quan tâm đúng mức đến vấn đề "đương sự tiếp thụ", đồng thời vẫn có thái độ thích đáng đối với người cố tình phủ nhận sự giáo dục của Đảng. Nhưng có nơi, trong một vài trường hợp còn coi nhẹ vấn đề này, nên đã thi hành kỷ luật đảng viên một cách mệnh lệnh, hạn chế dân chủ, làm giảm tính thận trọng và ý nghĩa giáo dục của kỷ luật Đảng. Ngược lại, có nơi do quá nhấn mạnh một chiều vấn đề "đương sự tiếp thụ" mà đi đến chỗ nhân nhượng vô nguyên tắc, nể nang, buông lỏng kỷ luật hoặc xử trí quá chậm chạp, làm giảm tính nghiêm túc và kịp thời của kỷ luật Đảng. Những lệch lạc đó cần được bổ cứu

4- Quân chúng đồng tình

Đảng ta luôn luôn theo đường lối quân chúng trong mọi hoạt động của mình. Trong công tác xét xử kỷ luật của Đảng. Trong công tác xét xử kỷ luật của Đảng, việc tranh thủ sự đồng tình của quân chúng là một biểu hiện đường lối đó, vì quân chúng giữ một vai trò tích cực trong công tác xây dựng Đảng, giúp Đảng ngăn ngừa sai lầm của đảng viên, phát hiện cũng như giúp đỡ và giám sát các đảng viên phạm kỷ luật sửa chữa sai lầm.

Thông thường ý kiến của quân chúng dễ khách quan, có thể giúp chúng ta xem xét sự việc và cần nhắc mức xử lý đối với đảng viên. Kinh nghiệm cho thấy những vụ kỷ luật xử lý thích đáng đều được quân chúng hoan nghênh và tin tưởng. Trái lại, những vụ quá khắt khe hoặc nhân nhượng chưa đúng mức, đều bị dư luận quân chúng chỉ trích bằng cách

này hay cách khác, có trường hợp quần chúng viết thư hoặc trực tiếp phản ánh với các cơ quan của Đảng.

ở nhiều nơi, nhờ sự phát hiện của quần chúng, các cơ quan có trách nhiệm đã kịp thời uốn nắn tình trạng cảm tình nể nang hoặc dung túng bao che cho nhau, buông lỏng kỷ luật của Đảng. Có thể nói vấn đề "quần chúng đồng tình" có tác dụng hỗ trợ và giám sát đảng viên chấp hành kỷ luật của Đảng.

Hơn nữa, thi hành kỷ luật một đảng viên phạm lỗi ngoài mục đích giáo dục người đảng viên đó và giáo dục chung các đảng viên khác, còn có tác dụng giáo dục cả cho quần chúng ngoài Đảng. Vì thế, tranh thủ sự đồng tình của quần chúng đối với một số vụ kỷ luật còn có ảnh hưởng gián tiếp đến ý nghĩa giáo dục và kết quả của việc thi hành kỷ luật trong Đảng.

Từ trước đến nay, nói chung vấn đề này chưa được chú ý đúng mức. Thông thường, chỉ khi nào cần đến quần chúng làm nhân chứng, nhiều đồng chí chúng ta mới hỏi đến họ, hoặc thấy ai có thắc mắc về kỷ luật đối với đảng viên thì mới giải thích. Còn những việc như thăm dò dư luận, tham khảo ý kiến quần chúng, nhất là đối với những người hiểu biết vấn đề, thì hầu như không được chú ý tới. Nhiều nơi, có đảng viên phạm sai lầm, quần chúng biết rõ, sự việc không cần thiết phải giữ bí mật, nhưng cấp uỷ và chi bộ cho là cần giữ "uy tín" cho đảng viên nên cứ giấu giếm! Do đó, đối với nhiều vụ kỷ luật, quần chúng có "đồng tình" hay không, nhiều nơi cũng không biết hoặc không muốn biết. Thật ra làm như thế là gây thêm thắc mắc, nghi ngờ cho quần chúng, ảnh hưởng đến lòng tin tưởng của quần chúng đối với Đảng.

Ngược lại, có nơi do không nắm vững nguyên tắc của Đảng, có cán bộ đã đưa đảng viên phạm kỷ luật thuộc nội bộ Đảng ra kiểm thảo trước quần chúng và để quần chúng đề nghị hình thức kỷ luật đối với đảng viên. Đó là những vi phạm nghiêm trọng đến điều lệ Đảng.

Chúng ta nêu ra bốn yêu cầu trên đây là để làm cho việc xét xử kỷ luật được đúng đắn, bảo đảm thực hiện đúng phương hướng, phương châm và nguyên tắc thi hành kỷ luật, đồng thời phát huy hết tác dụng tích cực của mỗi vụ kỷ luật ở trong Đảng. Các cơ quan xét xử kỷ luật, cũng như các tổ chức đảng và đảng viên có trách nhiệm trong mỗi vụ kỷ luật, đều phải phấn đấu thực hiện tốt cả bốn yêu cầu trên. Mục tiêu này là hoàn toàn có thể thực hiện được, nếu như chúng ta biết dựa vào và quán triệt phương hướng, phương châm và nguyên tắc thi hành kỷ luật của Đảng, biết đi đúng đường lối quần chúng, và có tác phong tốt trong công tác xét xử kỷ luật: thực sự cầu thị, khách quan, toàn diện, dân chủ bàn bạc, kiên nhẫn, thận trọng...

Một số đồng chí nghĩ sai rằng nếu ra bốn yêu cầu thì thêm phiền phức, sẽ kéo dài thời gian, làm cho các vụ kỷ luật bị chậm trễ, do đó mất tác dụng. Nhất là đối với yêu cầu "đương sự tiếp thụ" thì cho là rất khó, thậm chí không thể thực hiện được. Đương nhiên, để thực hiện tốt bốn yêu cầu thì phải có công phu và thì giờ nhất định, song điều này là cần thiết và là trách nhiệm của chúng ta. Ngại khó, vội vã hoặc vì tranh thủ thời gian mà làm lướt, thì nhất định sẽ không tốt, nhiều khi kết quả sẽ ngược lại, tác dụng giáo dục của kỷ luật Đảng sẽ giảm sút. Thậm chí mất đi.

Trên đây mới chỉ là một vài kinh nghiệm bước đầu, chúng tôi rất mong sẽ được nhiều đồng chí góp ý kiến, nhằm không ngừng nâng cao chất lượng công tác xét xử kỷ luật góp phần vào việc củng cố và xây dựng Đảng trước yêu cầu của tình hình và nhiệm vụ mới hiện nay.